

bioland

Критично важливий момент: якщо при вирощуванні рослин навіть традиційними методами використовуються сівалки, в них можуть залишатися рештки протравленого насіння

КРИТИЧНІ ТОЧКИ В РОСЛИННИЦТВІ

→ Фермерам треба бути завбачливими

АВТОРКА:

Аннегрет Графен

ТЕМА СТАТТІ:

Новий Регламент ЄС про органічне виробництво і маркування органічних продуктів (Органічний Регламент ЄС) вимагає від фермерів розробки й реалізації концепції для запобігання забруднення органічної продукції забороненими речовинами.

У новому Органічному Регламенті ЄС велику увагу приділено залишкам речовин, заборонених для використання в органічних продуктах харчування. Ця важлива новація, що викликала чимало дискусій, набуває чинності з 1 січня 2022 року: відтепер набагато більше значення при вирішенні питання про дозвіл на продаж продукту з органічним маркуванням відіграватиме відсутність в ньому речовин, використання яких при органічному вирощуванні є забороненим.

Щоб уникнути наявності таких залишок в майбутньому, неабияка завбачливість та системний підхід буде вимагатися не лише від виробників, а й від фермерів, торгових мереж та імпортерів. Передбачена Регламентом концепція подібна до системи НАССР (системи аналізу ризиків, небезпечних чинників і контролю критичних точок) й містить визначення типових критичних точок при виробництві харчових продуктів. На всіх стадіях виробництва, переробки та збуту підприємець зобов'язаний «вживати пропорційних і належних заходів» для запобігання забрудненню органічної продукції забороненими для використання речовинами. На нього також покладається обов'язок з контролю за ефективністю цих заходів й внесення необхідних поправок.

Хороша новина: запобіжні заходи, що вимагаються від всіх учасників ринку, поширюються лише на те, що відбувається у їхньому власному господарстві. Вони, наприклад, не стосуються засобів захисту рослин, що потрапляють з поля сусіда, який практикує конвенційну технологію вирощування, чи внаслідок перевезення пестицидів або екологічного забруднення в цілому. Від органічного фермера не вимагається також і вплив на свого сусіда з метою спонукання його до переходу на органічні методи господарювання. Він може лише покладатися на те, що його сусіди дотримуються належної

фахової практики й тим самим уникають зносу заборонених речовин внаслідок вітру чи недотримання належної технології. Та все ж не буде зайвим звернути увагу своїх колег на особливості свого органічного методу господарювання й попросити їх проявити відповідну ретельність і сумлінність. Адже в остаточному підсумку найбільшої шкоди від зносу заборонених речовин зазнає саме органічне господарство.

Під «забороненими речовинами» слід розуміти речовини, що зазвичай застосовуються у сільському господарстві та виробництві продуктів харчування, використання яких проте не дозволяється в органічному сільському господарстві. Це, наприклад, пестициди, мінеральні добрива або корми, допоміжні засоби для переробки,

добавки до харчових продуктів і кормів, але не важкі метали (наприклад із забрудненого ґрунту), або загальні чинники забруднення навколишнього середовища.

→ Запобіжні заходи на практиці

Практичні настанови Дослідного інституту органічного сільського господарства (FiBL) з реалізації заходів

FiBL розробив практичні настанови для сільськогосподарських підприємств з метою реалізації вимог статті 28, абзац 1 Регламенту ЄС 2018/848 про органічне виробництво й маркування органічних продуктів. З посібника фермери можуть дізнатися, які саме запобіжні заходи стосуються їхнього господарства, що означають терміни "пропорційний" та "відповідний", а також як визначити критичні точки контролю в органічному господарюванні, яких запобіжних заходів слід вжити і як все це задокументувати. Кожний з цих пунктів доповнюється численними практичними порадами.

Основну інформацію на цю тему можна знайти в посібнику "Лабораторний аналіз та залишки пестицидів при здійсненні процедур контролю в органічному

„Запобіжні заходи є життєво важливою передумовою органічного виробництва“

Георг Екерт, акціонерне товариство, ABCERT

Відтепер і фермерам, що займаються рослинництвом, у майбутньому доведеться: визначати критичні точки контролю у виробничому процесі свого підприємства (господарства), планувати, здійснювати й стежити за дотриманням запобіжних заходів, аналізувати ефективність цих заходів і в разі необхідності вносити в них відповідні корективи. Необхідно забезпечити всебічне документування всіх кроків, оскільки концепція запобіжних заходів у майбутньому стане частиною контролю за дотриманням правил органічного виробництва.

Як встановити критичні точки?

Щоб відшукати критичні точки контролю, фермери, садівники та виноградарі повинні перевіряти кожну ланку свого виробничого процесу з точки зору можливості потрапляння недозволених речовин у продукцію. Спеціаліст відділу з контролю акціонерного товариства ABCERT Георг Екерт ділиться досвідом, на які моменти слід звернути особливу увагу: закупівля насіння: у цьому випадку ризик може бути зведеним до мінімуму в разі наявності належної органічної декларації.

Сівба: критична точка контролю виникає в разі використання сівалки на міжгосподарській основі або залучення підрядника до виконання робіт. В таких випадках постає питання, чи не працювала машина до цього на протруєному насінні. Фермер повинен з'ясувати це питання і за необхідності переконатися в тому, що у сівалці не залишилося шкідливих решток і вона належним чином очищена від них.

Захист рослин: ризики існують, там, де обладнання використовувалось й іншими господарствами або протягом тривалого часу на ньому працювали традиційними методами. Адже діючі речовини пестицидів можуть вбиратися пластиком та прокладками й поступово виділятися. Належне очищення й ретельне документування цих робіт особливо важливі в разі використання техніки із внесення засобів захисту рослин кількома господарствами. Виробничі ресурси: речовини, не дозволені для використання, можуть потрапляти на ферму при закупівлі виробничих ресурсів, через придбані матеріали, наприклад, стимуляторів росту. В таких випадках доцільно скористатися переліком виробничих ресурсів FiBL.

Збір і транспортування врожаю: при зборі й перевезенні врожаю існує чимало чинників ризику потрапляння заборонених речовин, якщо техніка для збору врожаю та транспортні засоби використовуються на міжгосподарській основі або якщо роботи виконуються підрядником. Забруднення сторонніми речовинами відбувається особливо часто при перевезеннях.

Зберігання: тут існує ризик змішування органічних та конвенційних продуктів. Проте джерелом ризику може бути й саме складське приміщення з огляду на можливе використання консервантів деревини або інсектицидів для захисту запасів, що зберігаються на складі.

Ми розглянули аналіз критичних точок контролю у рослинництві. А як щодо "пропорційних" і "належних"

запобіжних заходів, яких повинен вживати фермер? Тут в окремих конкретних випадках потрібно буде вести дискусію з уповноваженими органами влади, вважає Екерт. Зокрема на предмет того, чи слід вимагати від самих фермерів абсолютної чистоти комбайну навіть в разі роботи на ньому за традиційною технологією або ж чи не обмежитися відповідним інструктажем підрядника з отриманням від нього підтвердження про проходження інструктажу. А от повністю розбирати комбайн, щоб почистити кожен закуток, навряд чи можна вважати доцільним кроком.

Наскільки ефективні запобіжні заходи?

Новий Регламент ЄС про органічне виробництво і маркування органічних продуктів зобов'язує сільськогосподарських виробників контролювати ефективність своїх запобіжних заходів. На думку Екарта одна з можливостей полягає в організації запобіжних заходів і в разі необхідності вносити в них необхідні зміни. Однією з можливостей, на думку Екарта, є організація власного аналізу зібраного врожаю. Або ж можна домовитися з покупцем про те, що він проведе аналіз товару і повідомить про його результати, якщо він цього вже не робить. І тут теж потрібно буде узгоджувати свої дії з уповноваженими органами влади.

Навіть попри те, що новий регламент ЄС вже написаний чорним по білому, все одно залишається простір для тлумачень щодо його застосування. Тому важливо уважно стежити за тим, як компетентні органи федеральних земель будуть працювати з новими нормами й вимогами.

Цей матеріал перекладено українською мовою проектом «Німецько-українська співпраця у галузі органічного сільського господарства».

© Всі права захищені

Повне чи часткове відтворення чи передача цієї публікації в будь-якій формі чи будь-якими засобами, в тому числі електронними, механічними, шляхом фотокопіювання чи запису чи у будь-який інший спосіб можливе лише за попередньої згоди авторів або видавців.

